

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; a' primáshg jótékonyága; budapesti napló: népszarnokság — vége —, Szerbiában zendülés ütött ki; magyar játékszini krónika, 'sa't.; magyar gazdasági egyesület; figyelmeztetés a' „Mezei naptár“ ügyében; Baranyamegye (fölrás a' megyei börtönök javittatása ügyében, a' turopoliai sérelem pártolatik, vármegyei körlevelek, 's a' t.); nagykunmadarasi határozat a' takarékmagtárak ügyében; Lugoson ismét tűz pusztított; erdélyi országgyűlési hírek; hírlapkiadvány; 'sa't.) Spanyolország (a' kormány kényszerített kölesönhez folyamodik; 'sa't.) Anglia (a' királyné Edinburgban; 'sa't.) Franciaország (Cormenin Spanyolországba hivatott; 's a' t.) Dánia (a' királynak köszönet szavaztatik; Lehmann beszéde; 'sa't.) Külföldi elegyhir. Értesítő. —

Magyarország.

Ő cs. 's ap. kir. föls. Rímely Mihály sz. Benedek-rendi áldozópap a' panonhalmi sz. Benedek rend főapátjává, gönczruszkai gr. Kornis Adalbert, ugyszinte czegei gr. Vass Adalbert erdélyi kir. kancelláriánál eddiglen fogalmazó gyakornokokat ugyanezen kormányhivatalnál tiszlb. fogalmazókká méltóztatott legkegy. kinevezni, végre Scheiber Ignác resitzai szerkovácsot sok évi hű szolgálattal méltán szalagos kisebb ezüst polg. érdempénzzel díszesíteni. Az urvölgyi megürült bányanagyi megürült tisztségre Jurenák András, magurkai Ideglenes bányanagy alkalmaztatott.

A' nm. m. kir. udv. kamra az ujháti erdőszi megürült hivatalra Schreiner Mihály diósgyőri alerdőszt alkalmazá.

Az esztergomi érsek 's Magyarország primása ő hgsége Nádasdy Leopold grófot Komárommegye örökös főispánját, a' nm. hétszemélyű tábl. ülökét. nemes Vajka-szék nádorává mélt. kegy. kinevezni. —

Az alsó-ausztriai cs. kir. főlebbviteli törvényszék Debrán János hit. ügyvédet magyar tolmácsává nevezte ki.

Kopácsy József primáshg alattvalóit gabonával megajándékozni, egy részt pedig olosó áron ellátni kegyeskedett. Az általa alapított praeparandia f. é. octoberben fog megnyitni Esztergomban. Tanítóvá Májer István esztergami káplán neveztetett ki, kinek buzgalmától ügyes néptanítókat reménylhetni.

Budapesti napló. Népszarnokság. (Vége). Ha az uralkodásformájának célja az, hogy közjólétet mozdítson elő, bármily különböző szerkezetű legyen az: mégis azt tarthatjuk legjobbnak, melly a' status céljának leginkább megfelel; 's az birhat mások felett elsőséggel, melly által célta hamarabb vagy könnyebben érhetni; 's e' tekintetben nem kételkedhetni: mikép jól szabályozott monarchia foglal első helyet. Az uralkodásforma, bizonyos törvények vagy szerződés által meghatározott mód, mi a' polgárok működését közjóra kormányozza. Hol a' fő, vagy a' törvényeket, vagy a' szerződést megveti vagy kicsiben veszi; annyira, hogy vagy, sem kérdve sem hallva, mindent saját kénye szerint tesz, vagy szokás 's jogtalan bitorlás miatt azoktól nem köteleztetik: ottan tényleg uralkodásforma nincs; 's ezt zsarnokságnak nevezük. Zsarnokság tehát nem uralkodásforma. Épen ezt mondhatni a' fejtelenségről is (anarchia) hol vagy parancsnok nincs, vagy ha van is, töle 's a' törvényektől, a' tartozó engedelmisséget megtagadják. Zsarnokság tehát 's fejtelenség a' polgári társaság céljával homlok-egyenest ellenkezik; zsarnokoskodni, bármily alakban, nem lehet, nem szabad; mivel a' zsarnokság, ott, hol uralkodásformája van, az ez által alapított törvényeknek ellenszegül, hol pedig nincs, az emberi lényeges jogokba ütközik, mellyek szerint, tetteit kiki szabadsága szerint intézendi, mig azok a' közjával nem ellenkeznek. Hogy tehát az uralkodásformája — legyen az bármilyen — zsarnokságra ne fadjon: közjót munkáló törvényeket kell alapítani, mellyek közt azon alaptörvények legelsők, mellyeken az uralkodásforma nyugszik. Minél számosabbak ezen alaptörvények, annál jobban be van a' zsarnokság utja vágva; minél kevesebbek, annál számos és nagyobb alkalom nyílik, hogy az uralkodásforma zsarnokságra korcsosuljon. Ha a' törvényhozó, végrehajtó 's még birói hatalom is egy 's a' főszemély kezei közt van: akkor minden ennek kényére van hagyva 's a' polgárok becsület-személy-s vagyonszáma nagyon ingatag lábón áll; mivel legkeményebb zsarnokság nyomja vagy nyomhatja őket. Azonban olly teljes-tökéletes zsarnokságot, melly a' közjóra általjában véve ne figyeljen, alig képzelhetni. Mert bár a' zsarnok kénye 's kedve szerint tesz is, de tulajdon jóllétét 's bátorságát, melly a' közzel szoros egybekötöttségben van, még sem egészen téveszti el szemei elől; honnan következik, hogy vagy önszeretet, vagy félelemből gyakran ügyel a' közjóra. Ámbár a' zsarnokság alig viselhető járom; mégis annak tulajdoni szerint, ki népszarnokságot gyakorol, 's azon ok 's módnál fogva, miszerint gyakoroltatik, lehet az szelidebb vagy keményebb. Ha egyedül-uralkodó (monarchia) zsarnokoskodik, ha közjával nem gondol sőt azt hátráltatja, 's azon mámorában, mint ha őt törvény nem köteleznék, a' törvényekre nem is hederit, ha megengedi, hogy kedvencei a' népet sanyargassák 's a' panaszt meg nem hallgatja, ha nem törvény útján hanem szeszélye után foszt meg polgárt jogaitól 's javaitól: ugyan ki ne irtóznék tőle?! De még van remény, hogy az illy zsarnok fejedelem szemei felnyíljanak, 's az igazságtalan szolgálkat, kik befolyásukkal a' zsarnokság gyakorlására visszaéltek, leálarcozza, 's megbünteti; még van remény, hogy utódja talán emberbarát, egyenes és igazlelkű leend, ki alattvalói jogait 's a' törvényeket előbbi állásába tisztelettel helyezni vissza. Ha országnagyok zsarnokoskodnak (aristokr. despotism.) az iga még nagyobb 's nehezebbnek látszik, mert a' jármot polgárok tevék föl 's ezek bitorolnak jogot, mi őket nem illeti 's mi hatalmukat statusalkotvány határin túl terjeszti. De a' sok közt, mégis lehet néhány egyeneslelkű, okos, és honát hűn szerető férfiú, kik a' többi tetteleg 's tanácsos szavaztatják. Egyik tart a' másiktól, hogy tekintetben 's vagyonban fölötte ne gyarapuljon; mindnyájan pedig attól félnek, hogy a' nép a' lánczot, ha azok nagyon terhelők, el is szakaszthatja 's elnyomójn boszút álland. Kezeik e' szerint, miket különben ragadomány 's martalék után kíváncsian nyujtanának, köztöztetvék, 's azon jogtalanságot, mit követni kedvök lett vala, mind nem követhetvén, némi szinlett szabadságot engednek a' polgároknak 's kerülik a' nyomást 's nyilvános igaztalanságot. Így áll e' dolog népszarnoksággal? mi szánandó volt a' római köztársaság állapotja, milly szomorú jelenetek

adták magokat elő, midőn az aljas néposztály uraság- 's boszúvágyas szószólók által izgatva, legfőbb hatalmat akart bitorolni: kimerítőleg tanítja a' római történet. Mi zavar, veszély, lázadás és gyilkolások nem rázkodatták meg az álladalom épületét, minden bizonynyal romba döntök, ha a' különben gyűlöletes nevű dictatorra nem bízatik: szigoruan nyomni el a' nép merészségét, mondhatni dühét. Népevezet alatt vagy a' polgárok öszvegét értem vagy az aljas néposzort. Ha tehát népszarnokságról van szó, a' népet kétfélekép vehetni. Első értelemben véve, lehellen hogy valamennyi polgár egyszerre kormányozzon; szükség e' szerint, hogy a' polgárok magok közül bizzanak meg néhányat, kik nevében igazgassanak 's az egészet képviseljék, annak jogait ótalmazók és gyakorlók. Ha a' nemzet ezen képviselőji, hon 's polgártársai iránti szeretettől lelkesülten, a' statusügyeket lelkiösméretes mérséklettel kormányozzák; jogot, szabadságot, törvényt, szerződéseket erejükben 's virágzásban tartanak; szóval: ha mindent közjóra, szerencsésen tesznek: akkor valóban legnagyobb tiszteletet és szeretetet érdemelnek. De ha képzelik, hogy őket sem törvény sem szövetség nem kötelezi, ha magokra nézve mindent szabadnak hisznek; ha a' nép megbízásait, mellynek ügyviselőji, föl sem veszik, hanem csak az után látnak, mi irigység, álbecsület, vagyonszomjuknak vagy szabadság-lázuknak híz; ha tölük törvény, vagyon, jószág nincsenek bátorságban 's jogegyenlőséget hazudnak, míg egyesek jogait lábbal tapodják; ha azt, ki velök nincs egy értelemben, csupán ezért, mint nemzet elleni vétkest az irtózatot és kegyetlen népbíróság elé hurcoltatják 's a' szabadság századában, miért magokat dicsőítik, tiolos a' polgárnak szabadon szólni 's tenni; ha az emberi jogok közt, miről olly fennen szónoklanak, az erősbeké érvényes; ha népfölség mögé bűnnek ott, hol a' törvények semmi felsőséggel nem birnak: milly nyomorú és szánandó a' köztársulat illy népképviselői zsarnokság alatt! A' népet sokat igérő szavakkal, mellynek édes méze közt istentelenségük legdögleteles mérget rejteget, úgy meghódítják vagy szabadságteremtőt szinlelvén úgy elvakítják, hogy az minden szavakra, határozásokra 's rendeletekre vakon esküszik 's jaj annak, ki ezen népvezetők előtt vakon térdre nem hull. Azonban lehet, hogy köztük is akad, néhány értelmes és lelkes férfi, kik valódi honszeretéből, a' többinek ellenszegülnek 's azokat igaz utra vezérelni törekszenek; kik minden erejüket arra fordítják, hogy a' zajongó hullámot lecsilapíthassák, a' statusügyeket polgártársai valódi javára igazgatják, 's kiknek nemes vállalatuk gyakran sikerdus. De mi történik ott 's akkor, hol 's midőn a' nép alja kormányoz, magához ragadván a' törvényhozó, végrehajtó 's birói hatalmat?? Mikép várhatni ettől okos kormányzati ismérret 's valódi tudomány? Hol minden háborog 's erőszakoskodik, ott hijában keresünk ügyisméretet, mely belátást 's nemes közérzelmét! sőt ott zabolátlannul rohana a' nép egyik lázongásból másikba. A' nép csak azután lát és szorgoskodik, mi szem előtt van; mitsém figyelve a' mult idők eseményire vagy a' jövőre. Növelni kell előbb népet 's aztán hatalmat adni kezébe. Mindent mer a' csoport, mert semmije sincs veszteni való, nem gondolván mi jó, törvényes 's emberhez illő. Milly nyomorú akkor az álladalom állása, ha izgatott nép ragadja magához a' kormányrudat, mutatja minden idő 's nemzet története. Cicero szerint forradalom iránti hajlamból pártolá a' római nép Catilina merényeit. Ha még ehez gondoljuk azt is, hogy a' nép fölötte ingatag, mert nem szilárd alapokra építi tetteit; 's örömet hajlik azon tulcsapongók szavára, kik kegyébe magokat befúrták, egyik tulságból másikba esve; ha fölveszszük, mikép illy kormány sem törvény iránti tiszteletet, sem felsőség iránti engedelmisséget nem ismer: akkor minden kétségkívüli, hogy a' népszarnokság minden zsarnokság közt leveszélyes. Azon kell tehát lenni minden jóra-való embernek, hogy az állodalom romlásnak ne induljon: hogy a' törvények tisztelete, felsőbbek tekintete, az uralkodásforma sérthetlensége, 's a' polgárok törvényes szabadsága épességükben maradjanak, 's hogy a' roszakaratu emberek csempészkedési 's merényei, kik a' szabadság 's jogegyenlőség csábító álarcza alatt, mindenben, bármi szent, pirulás nélkül gázolnak, felfödöttetvén, elnyomatván, erőtlennékké tétessenek. Δ — Mult hétfőn esti hét órakor Pesten a' barátok terén, tehát a' mostani városház előtt, egy négylovas hintó egy targonczás inasgyermeket öszszegázolt, 's vigan pattogatva ostorát tovább hajtott a' kocsis, a' nélkül hogy valaki megállította volna, pedig hány hajdu vagy drabant ácsorgott a' városház előtt! Nem kell azután majd csodálni, ha egykor hasonló esetben sajátkezüleg szerezne magának elégtételt a' nép, 's a' kocsis kelleltnél hatályosabban emberségre tanítaná. — A' „Pesther Tageblatt“ azon furcsa hirt közli, hogy az országos választmány nemzeti színházunk igazgatását Bartay urra bízta. Hogy ezen hir egészen alaptalan, kiviláglik abból, miszerint a' választmány csődöt hirdet nov. 14ikére, mellyben Bartay ur bajjal fog részesülhetni, ha való, mint állítják, hogy magyarul beszélni sem igen tud, következőkép a' magyar drámai irodalmat aligha ismeri, e' nélkül pedig ugyan ki bizhatna „nemzeti színházat“ valakire, mellynek célja: a' magyar nyelv előmozdítása, nemzetiség-terjesztés, a' drámai irodalom fölvirágoztatása? Valóban kíváncsatos, hogy a' dologhoz igazán értő férfi jusson nemzeti színházunk kormányára 's ezentul ne csupán arra legyen tekintet, hogy a' pénztár rendben legyen, hanem valahára már a' „szellemi“ igazgatásra nézve is történnék valami. — A' gözösn érkezett utasok 's néhány kereskedői levél szerint Szerbiában zendülés ütött ki. A' különben egymással ellenkező hírek csak annyiban egyeznek meg, hogy Wucsics, egykori miniszterelnök sept. Sikán rövid álgyuzás után 15 ezer emberrel Belgrádot ha-

talmába ejté, 's Mihály hg. Zimonyba menekült. Karaosanin 90 éves ministernek fejét levágván az üldözők, testét disznók elibe veték. Oka e' zendülésnek abból látszik származni, miszerint Mihály hg. Petronievics ministert lefejeztetvén Wucsicsot is halálra keresteté, ki Szendrőbe menekvén csakhamar 15 ezer emberrel tért vissza Belgrád alá. Részletesb 's teljes valósága hírek azonban e' nevezetes eseményről még hiányzanak. — A' „Szinmütár“ 33ik füzeté megjelent, tartalma: „Népszerűség“ vigj. 5 felv., Delavigne után francziából ford. — rt —, és „Szív és ész“ vigj. 1 felv., Steigentesch báró után Kazinczy Gábor. E' füzethez Kisfaludy Károly aczélmetszetű arcsképe van csatolotva khinai papíron, 's ára mind e' mellett is csak két ezüst huszas. — Játékszini krónika: nemzeti szinpadunkon f. hó 9ikén adaték: „Norma“ dalj. 2 felv., Carl Henriette és Sátorfy vendégek; 10ikén „Griseldis“ dráma 5 felv.; 11ikén „Dús paraszt“ bohózat 2 felv.; 12ikén „Borgia Lukreczia“ dalj. 3 felv.; Carl H. és Sátorfy vendégek; 13ikán: „Leányörzök“ vigj. 3 felv. Kisfaludy Károlytól; 14ikén: „Büvös vadász“ dalj. 4. felv.; Szerdahelyi Nelli Agatha szerepében első szinpróbáját tevő; 15ikén: „Az élet csak álom“ dráma 5 felv. —

(Magyar gazdasági egyesület.) Az orsz. gyümölcskert megalapítására a' m. gazd. egyesület kertészeti szakosztályának legújabban ismét ezen kertrészvények jelentettek be: T. Bihar megye ivén: Fogarasy Mihály kanonok, Györfy László kanonok, Jakab Mihály tb., Braun Józ. alesperes, Schwartzl Ferencz kan., Gazsy Imre tb., Ercsey Lajos, Hankovics György, Farkas Károly, Toperczér Ödön, Várady Andor, Komáromy György, Péchy László az érsemjényi iskolának, Komlóssy Pál, Csáky György grófnő, Csáky György gr., Okolicsányi Károly, Fényes Károly, ifj. Miskolczy Lajos, Fráter Mihály, Fráter Pál, és a' gyűjtő Beöthy Ödön. — Összesen 22. T. Ghyczy Ignác ur a' m. gazd. egyesület vál. tag ivén: Andraskay József isp., Advary József isp., Takácsy Gábor tisztartó és tb., Pendl Ádám isp., Pataky Ferencz felügyelő, Prainer Ferencz tisz. város hadn., Aizner József urod. számt., Faisz József isk. igazg., t. Polgár Inteze tömördi adm., Kikiger Mihály tisztartó, Rugsz Ferencz isp., Fittler Antal isp., Simon Mihály isp., ifj. Ramszauer Ferencz tanuló, Pichler Károly épít. számadó, Rosztaházy Károly tb., Pápay Ferencz urod. ügyész, Fischer Márk keresk., 's a' gyűjtő maga 2 részv. — Össz. 20. T. Gindly Rudolf tb. ur ivén: Cseremiszkly Miklós udv. és állod. canc. fogalm. több megye tb. 2 részv., a' gyűjtő 1. Össz. — 3. T. Jó János tb. ur ivén: Egri érseki urod., egri főkáptalan, Csiky Sándor tb. és ügyv., Martonffy Károly mérnök. — Össz. 4. T. Komárom megye ivén: Sárközy József m. alisp., Baranyay Zsigmond tb., Mikovicsy Antal tb., Mirky Lajos tb., Baranyay Gáspár tb., Nagy Dániel tb., Ghyczy Mátyás szbiró, Fogthüty Zsigmond szbiró, Kürthy Imre tb., Kürthy Lajos tb., Konkoli Thege László tb., Csuzy János tb., Schnausz György plebanus, ifj. Pázmándy Dénes főjegyző, Halassy Eduárd főszbiró, Ghyczy Kálmán főjegyző, Liptay esperes, Bangya Miklós tb., Sághy nyug. kap., Rozsos. — Ösz. 20. Báró Mednyánszky Alajos ő exc. közbenjárása által: Geöcz László kam. tan., Ghyczy Miklós kam. tit., Balás Ágoston k. fogalm., Luby Imre k. fogalm., Besze Fer. k. tit., Poszavecz Zsigmond kincst. tan., Eötvös Pál, kincs. tan., Keszlerffy János k. fogalm., Spécz Antal kincs. tit., báró Gerámb János kincs. tit., Hesz János kincs. fogalm., Matyassovszky János kam. tan., Herman Ignác kincs. tit., és a' közbenjáró ő excja. — Össz. 14. A' szakosztályi jegyző ivén: Festetics Vincze gr., Andrássy József helyttan. tan. Horhy Mihály tb. és igazg., Waldstein József gr., Micsky Zsigmond birtokos, murányvölgyi gyümölcstenyésztő társaság Luczenbacher testv. keresk. 2. Össz. 8. — Összesen eddigelő 437 részv. Pesten aug. 31. 1842. Török János, egyes. előadó.

A' m. gazd. Egyesület ismételtesztő szakosztálya örömmel fogadván azon hazafiai részvétet, mellynél fogva honi íróink a' Mezei Naptárt becses dolgozataikkal fölsegíteni sziveskedtek, midőn érette ezennel köszönetét nyilvánítja, egyszersmind az egész magyar írói közönséget kérvölge eleve felszólítja: miszerint e' népiratnak jövő év elején már sajtó alá bocsátandó 1844ik évi folyamát munkás hozzájárultával minél tartalomdúsabbá tenni, 's ez által az Egyesületnek földmívelő köznépünk ismeretei öregbítésére czélzó öszinte törekvéseit zsengejében ápolni sziveskedjék. Iránya a' szerkesztőségnek 's felügyelő szakosztálynak e' népiratra nézve ugyanaz levén, mellyet eddigelő követe, kedvesen fogadtatik minden olly dolgozat, mellyek annak megfelelőnek; jelesen: gazdasági népszerű rövid értekezések, beszélek, erkölcsi rövid oktatások, háztartási rövid tanácsok, magyar történeti 's földleirási vázlatok, anekdoták, népdalok, 'stb. — A' prózai dolgozatok tiszteletdíja nyomtatott ivenkint 20 pfrt, a' költészetiéek értékűkhöz mérve aránylag több. A' Mezei Naptárba szánt küldeményeket bérmentesen vagy privát alkalom után alulirt a' m. gazd. Egyesület titoknokai hivatalában (Borz utca 219ik sz. a. Boronkay ház emeletében) fogadja el. Minthogy pedig a' következő folyamat nyomtatása már a' jövő február hónapban fog megkezdeni, 's minden belé iktatandó cikkeknek a' szakosztályi ülésben előleg át kell vizsgáltatni; ennél fogva azoknak beküldetésére jövő január hónap utólja tüzetik ki határidőül. Kelt Pesten sept. 5kén 1842. Kacsokovics Lajos, egyes. titoknok.

Baranya. Pécs, sept. 4én. Évnegyedes közgyűlésünk, főispánunk elnöksége alatt august. 29én nyitattván meg, az érdekesb tárgyak sora imez: 1) az országgyűlési tárgyak feletti előleg munkálkodó választmány kinevezetett. 2) Tisztválasztási határnap f. é. sept. 14ére tüzetett ki. 3) Horvátországi bánnak k. kinevezetett Haller gr. iránt bizonyítandó öröm- és tiszteletjelöl beiktatási ünnepére üdvözlő választmány küldetett. 4) A' megyei börtönök embertelen állapotja, a' KK. és RRnek könyörülő érzelmeit már elfárasztván, a' főispán azon bölcs előadásai: hogy e' tárgy minden körülményivel együtt még egyszer terjesztessék a' helytartótanács elibe, kettős örömmel fogadtatván, ohajtva és bizakodva reménylik: hogy a' süllyedt szerencsétlen emberlárs sorsa méltánylásra találand, 's börtöneink valahára már emberiség-igényelt állapotba fognak helyeztetni. 5) A' turopoljai levél, a' legszentebb nemzeti ügyek közé számítottván, minél nagyobb politikai botránynak ismertetett általánosan a' zágrábi tisztválasztási büntett; annál érzékenyebb rokonszenvenvel pártoltatni határozatott az igaz ügy: egyszersmind a' turopoljai lelkes gróf a' megyei táblalibrák koszorújába fölvetetvén. — Városi életünk ritkán volt élénkebb

mint jelenleg, melly részben sokat köszönünk, vagy inkább nem köszönünk a tisztválasztásra esztergályozandó cortes uraknak, — uram teremtem! ne eng ed kísértetbe jöni, ha ez így tart, be sok nem szépet kell még szemlélnünk, egész az urak színe változása napjaig! mintha úgy tartaná fogadásuk, olly szünetnélküliek a' józantalanság példái; — e' napokban egy heterogen német keveredék kö-zükbe, a' ki, mivel jól ellátott, ha még egyszer fel fog lábolhatni, nehezen kívánandja szomját olly vendégszeretet közt oltani. Száki és Komáromi színész társasága néhány mutatványra kebelünkbe telepedék, a' városi színházban föl-lépendő, kívánatos hogy az érdemlett ipar, és dicséretes tehetségnek, mellyeket már eddig is tapasztalánk, megfelelően a' közönség résztvevő száma is. A' Farkas-Bihari, Párisból visszatért zenészkarja is hallatá bájoló hangjait, — és minél ritkább tünemény illyesmit tájunkon élvezni, annál nagyobb vágyat gerjeszte ismét hallhatása. — A' pécsi katonai nevelőintézet mult aug. 30án tartá nyilvános próbatételét, bár az egész világgal tudathatnám azon örömet, melly keblünket éleszté, midőn többek közt a' neveltek magyar írásait szemléltük; a' dicséret és köszönet e' tekintetben bizonyára az intézetet kormányozó Kollman főhadnagy urat kizárólag és méltán illetheti. — t. I.

Nagy-kun Mladaras. Vészteljes felhőkint borongott felettünk a' mult év 's a' jelennek azon szaka, melly az aratást megelőző, 's most annál nagyobb örömmel élvezzük az örök gondviseléstől ránk árasztott terméki áldást. Évnegyeddal ezelőtt iszonyodva hallottunk rá példát, mikép anya, csecsemővel emlőjén, elhagyatva küzd a' legszörnyűbb ellennel, az éhséggel; résztvevő könyörülettel nyújtottuk, kik nyujthattuk, kenyerünket a' házukhoz tolduló szükölködőknek és most bőség árjában uszunk, mondhatnám mindnyájan; és a' ki csak mozdulni tud, mondhatjuk csupán a' kalászszedégetésből is előlésködködhetik. De ki köztünk a' multakból okult 's előre látni szeret, azt szomorú érzet szállja meg a' bőség illy árja közepett is; mert voltak már nekünk több illy termékdus éveink is, de ha egyetlen szük év következett, már hallottuk kopogtatni ajtónkon az inséget, 's e' történetekből következtetést vonván a' jövő-re, valóban lehetetlen nem aggódnunk jelen kedvező helyzetünkben is főleg szegény sorsu embertársaink jövődjé felől. Családok vannak városunkban, mint szinte kerületünkben, mellyek az 1836ki szükség sulyát érzik még ma is 's fogják érezni tán maradékaik is. És honnét mindez a' magyar Kanaánban, melly termő évben behoz legalább három évre valót? Czélszerű intézkedések hiányából, főleg az annyira üdvös határu takarékmagtár nemlétéből, 's ez az, mi nálunk legnélkülözhetlenebb, mit létesíteni nem lehet eléggé sietnünk. Városunkban, szeretjük hinni, még az idén fölálland, habár kisszerűleg is, e' boldogító Cerestemplom. Ugyanis aug. 28kán tartott egyházi tanácsgyűlésünkben, mint éj homályában merengőnek füleibe az andalító fuvola-hang, olly édes bájjal hatott miénkbe egyik jóérett lelkesülő lelkipásztorunk E. S. ur azon indítványa, miszerint a' most könnyű móddal létesíthető szegények számára takarékmagtár felállítását ajánlá, — 's az indítvány általánosan tetszéssel koszoruztatott 's bővebben tárgyalatni választmány által határozatott, melly, ha ter-vét előterjesztendette, annak gyakorlati könnyebb kivihetése tekintetéből küldötségre bizatik illynemű, már fenálló intézet megvizsgáltatása. Mi sikerrel működendik a' választmány, vagy működendik é? — mert mi kunok lobbol vetni amugy hirtelenében nagyon készek vagyunk, azonban parázsa e' lobnak nem mindenkor marad — annak idején a' tisztelt közönséggel tudatni nem mulasztandom el, nem azért, hogy tetteinket vagy nem tetteinket kürtölgessem, hanem: mivel illy tárgyat sokkal inkább közérdekűnek 's közzjóra hatónak tartok, hogy sem, ha misem lesz belőle, csupán minmagunknak kellene megsiratnunk, vagy ha létre jö, csak kis körünkben nyugton élvezhetnők jótékonyágát. A' példák vonzanak, 's ki tudja, ha mi csakugyan létrehozhatnók magtárunkat, nem lennének é követőink, kikre hasonlag gyakorla feljő az inség napja? — Elöljáróink! ne feledjétek, hogy ez intézet nemcsak anyagi, de erkölcsi tekintetben is fölötte üdvös hatással lenne a' népre; mert szemtelenség, hazudozás, megszokása a' henyé életnek szinte elmaradhatlan következményei az eddig divatozott fölzsabadított kéregethetesnek, — és ha volna segélyért biztosan hova folyamodhatni annak, ki éhezik, vetemülne é olly könnyen lopásra? Most azon forró ohajtással teszem le tollamat: vajha a' tisztelt szónok indítványa olly sikerrel hasson azokra, kik azt hallották vagy hallandják, minő-vel Péter apost. pünkösti predikáziója hatott jeruzsálemi hallgatóira! Vénházy.

(Lugoson ismét tűz!) Aug. 29ikén ismét tűzvész pusztítá a' szerencsétlen Lugost, 's „német“ melléknév részének két legszebb utcáját 3 óra alatt elhamvasztá. 30ikán a' laktanyában ujjalag tűz támadt, még pedig gonosz szándékuak által gerjesztelve! 's csak a' legbuzgóbb gyors segélynek köszönhetni, hogy az egész város áldozatul nem esett e' gaz merénynek. —

Hírlap-kivonat.

A' p. Hírlap 168ik számának vezérezikke „Magyarország 's népei.“ Ha van u. m. tárgy melly iránt magunkkal tisztába jöni legelső életszükségünk, ugy bizonyára a' nemzetiség az. Itt a' balul tett lépés, 's a' polgári kötelesség teljesítésének elmulasztása létezésünk problémáját minden perczezel közelebb viszi a' nemleges megoldás szomorú catastrophejához. A' nemzetiség iránti hidegség, vagy a' reactio ellene socialis institúcióink természetéből ered, mellyek az alkotvány arany igéit kiválasztottak kizáró sajtóvá tevék, 's azért nem bírnak elég ingerrel arra, hogy nemzetiségünknek milliókat nyerjenek meg, kikre abbul a' fenálló socialis szerkezet mellett semmi haszon semmi áldás nem hárulna. Nemzetiségünket contestálni annyit tesz mint elismerni azon reformok szükségét, mellyek nélkül magyar nemzetiséget alkotni lehetlen. Ijja! ezt a' privilegium eszméje nem tűri, erre némi kis áldozat, 's emberi jogmértánylás kellene, ezt pedig hasztalan keressük azoknál, kik a' pálinka üvegen és szalonnán túl nem ismérnek népjogokat, 's innen azon közönyösség sőt mondhatni idegenség, mellyel a' magyar alkotvány első szülötteinek igen nagy része nemzetiségünk iránt viseltetik, 's melly a' nemzet 50 éves fádalmiban olly zsibbasztólag hatott. 'S hát a' terheit minden czél tudata nélkül viselő adózó 's a' polgári életben joghorgony 's iránytű nélkül tévedező proletarius, kinek képzelete lát-határa minden napi nyomorán 's inségén túl nem terjed, ez viseltesség é sympathiával nemzetiségünk iránt, mellynek áldásait nem ismeri? Akarjuk hogy e' honnak minden néposztályai magyarok legyenek? Emeljük őket föl magunkhoz, 's bizonyosan minden igazat daczára magyarok lesznek; mert egy elavult közmondás sze-

rint az ember szivesben jár lóháton mint gyalog. Ime van hazánkban egy népfaj, mely hazánkban egész keleti határát lakja, mely a magyar nemzet mint nemzet ellen soha pártot nem ütött. Az Oláháság e nép, melyre a nemzet mindaddig semmi figyelmet nem fordított. És jegyezzük meg jól, e nép keleti vallású; pedig tudjuk mily erős bilincs a keresztény népeknek a vallás, e varázsszörny, melynek Oroszország keleten egész befolyását, protectoratusát, sőt birodalmának oly hallatlan gyors terjedését is köszöni. 'S e nép egykor közös zászlók alatt ontá vérének ama hazáért 's alkotmányért, mely őt oly minden jog ellenére kitagadta örökéből. Leírván ezután értekez az oláhok szomorú állapotát azt mondja hogy az Magyarországon még türhető, mert itt legalább vallásilag be vannak az oláhok fogadva az alkotmány sánczai közé; de Erdélyben a nem egyesült oláhok sanyaru 's földesuri önkénytől függő helyzete meghalad mindent, mit e részt a polgárisodott világban ismerünk. Ki a földesuri önkény legdurvább nemeit akarja ismerni, menjen Erdélybe, hol sokat tanulhat, miért nem lesz szükség Irlandba utazni. 'S még is oly nehezen foganszik meg az urbernek csak eszméje is a lelkes és szabadelmű Erdélyben! És míg mi néhány gyümölestelen harcainkban kifáradunk, addig 12 százezer lélek epedve vár tőlünk segílyt, mit ha nem nyer, e szép számú tömegnek is számunkra el kell vonszni! És be akarjuk é várni, míg e népnek sovár tekintete hasonlag elfordul a hontul, melynek gyermeke, 's áttéved a délkeleti bérceken oda, hol az orosz védróság alatt álló moldvai, 's havasalföldi oláh nemzet már is tetemes haladást tön? Ohajjuk, hogy e kérdés nemcsak nálunk de Kolozsvárt is megértesse. Eddig még az oláhoknál idegen sympathiák észre nem vétettek 's csak tőlünk függ hogy soha se mutakozzanak, ha ('s ez a szlávokra néve is áll) erkölcsi és szellemi, de minden esetre nemzeti képező intézetek által értelmüket 's erkölcsi-güket emelvén, 's korszerű polgári 's jogi rendszabályok által helyzetüket javítván, őket a humanitás szelid lánczaival kapcsoljuk nemzetiségünk érdekéhez, mely az ő érdekük is. De a pillanat sürget, 's itta a nemzet egész erkölcsi erejére szüksége van. —

A p. hírlap 169dik számának vezérezikke 'Fogházjavítás.' Előre bocsátja büntető rendszerünk vagy is rendszeretlenségünk rajzát, 's azon reményt fejezé ki, hogy az 1840diki törvényhozás érezvén már az e részti javítás szükségét, most oly declamatiók hogy „szép börtönök akarunk építeni, miszerint a büntettes elkövetettessin után jobb hajlékban lakják, mint míg büntületes ember volt, 's pedig azok rovására, kik semmi bünt nem követtek el,“ nem fogják a korszerű javítást hátráltatni. Sajnálkozását jelenti ezután értekez az fölött, hogy az időszaki sajtó e tárgyat nem fejtegethette, minél fogva a közvélemény e fontos ügybeni határozásra előkészítve még épen nincs, 's ezért kettős üdvözlettel fogad mindent, mi e mélyen érzett hiány pótlására van intézve. Illyen a b. Eötvös József 's Lukács Móricz által ujabban kiadott 'Fogházjavítás.' Kijelenti ezután, hogy e munka a hallgató rendszert pártolván reményli hogy Szemere Bertalan a magányrendszerrel eddigi értekezésénél terjedtebb kiténd, hogy így a közönség mind a kettőről rendszerben értesíthessék. A mi minket illet, így folytatja, addig is míg Szemere várva várt munkáját olvashatnók, nem kétségeskedünk oda nyilatkozni, hogy pusztán elméleti szempontból szólván azon két körülmény, miszerint a hallgató rendszer fogházi disciplinájá bot, korbács nélkül ön nem tartható, a munkát pedig (a legnagyobb áldást, mit isten embernek adhatott) átok 's büntetés színeben tünteti föl, a magányrendszer pártolásához vonz; ellenben azt hogy még a két rendszerközt választás eredménye minden esetre problematicus, más részről a hallgató rendszer sokkal olcsóbb, fájdalom! lehetlen minálunk (!) nyomadékos körülménynek el nem ismernünk. Egyébiránt kettő van, mely néve a két ellenkező vélemény pártolói egyetértendnek, egyik az, hogy akármelyik fogadtatik el, fogházaink mostani állapotához képest megbecsülhetlen javítás leend; másik az, hogy a hallgató rendszer a még el nem itélt vádlottakra, 's a kevés idei fogságra itélt kisebb vétségűkre semmi esetre sem alkalmazható, 's így csak azon központosított kerületi nagy fogházakul lehet még szó, melyeknek a nagyobb vétségűk számára felállítását új börtönrendszerünk alkalmasint behozandja; ezekre néve pedig meg kell vallanunk, hogy miután ezen nagy 's költséges börtönöknek kellő számháni fölépítése egy időben financialis szempontból nem igen várható, még legtanácsosabbnak vélnök, ha ezen kénytelen késelelem némi kis gyakorlati tapasztalás szerzésére fordítatnék, 's a legelőbb építendő két nagy fogház egyike a magánymásika a hallgató rendszerhez idomittatnék; mert annyit csakugyan tagadni lehetlen, hogy minő hatással leend egyik vagy másik rendszer hazánkban nyelvben, jellemben, szokásban, erkölcsben végetlenül szerte ágazó zagyvalék népességére, sem elméletből, sem más nemzetek néhány évi tapasztalásából nem lehet előre kiszámítani. Mi nem akarunk hírlap kivonatunkban terjedtebb taglalásba ereszkedni; azonban még sem mellőzhetünk egy megjegyzést. Ha a hallgató rendszer fenytéki rendje bot, korbács nélkül ön nem tartható (minthogy a tapasztalás szerint ön nem tartható) egy határozottan a hallgató rendszer ellen kell nyilatkozunk. Mi nem értünk egyet a Századunk 62 sz. ama véleményével hogy vannak gonoszítottak, melyek minden emberi érzelmeiből kivetkezést föltételeznek annyira, hogy az illy elvetemült még csak állatias bánásmódban részesülhet. 'S ugyanazért hiszszük hogy a törvényhozás a botot még a bíró kezéből is kiveendi. És kérdjük, hogy adhassuk azt a börtönfelügyelő kezébe, ha a bíróból is — mint emberlealázót — kivettük? De a fogházi fenytékrend meg nem állhat nélkül. Ne válaszszatok oly fogházrendszerrel, melynek fenytékrende máskép ön nem tartathatik, mint ha az igazoknak vallott elvek megtagadtatnak. — Ugyan e szám Értekezőjében Csendes illy ezimű ezikke áll „Adó és Anglia“ Peel azon állítása ellenére hogy, veszedelmes elv lenne az egész népet terhelni egyik részének javára, Csendes azt mondja hogy az angol expediture minden tétele, elkezdvén a szegények taksáján egész a China expeditionig azt bizonyítja hogy az egész társaságnak kell azan terhetek viselnie, melyek egyik részének jobblétét 's javát mozdítják elő. A megfordított eset merő képtelenség. „Ha honunkban a nemesi adó kérdése feloldáshoz közelitend, aligha vezéresillagunk nem lesz azon tapasztalás, melyet szerzendünk ama nagy (angol) nemzet jelen intézkedéseiből. Szükségtelen tán említ-nem, hogy imez intézkedések másolata, vagyis egyszerű utánzása gondolatomban helyt nem talál; de megjegyzem, hogy számtalan analogia fog mutatkozni. Jelenleg csak két észrevétet koczkatatok. Első: hogy az új státuszélokna megfelelőleg évről évre növvő budget, tehát adómenynység, semmikép nem következteti a nép adózhathási tehetségének növést. Ezt Nagybritannia kétségen fölül bizonyítja. Szorgalmának minden ut nyílt, népessége tán maximumát éré. Megleljük az adózhathás legfőbb polczának minden föltéteit, 's legnagyobb kifejlést erkölcsben, értelemben, szorgalomban, népességben, vagyonban, földkiterjedésben 's at. — az új státuszélok még is nagyobb áldozatokat kívánnak? — Azt mondják, hogy a czápa magánál nagyobb halat is el tud nyelni. Angliában az adó nem sokszor transfiguráltatnak, 's a esökentett adó még több jövedelmet huz, mert lealázza magát a kunyhókig. Az angol státuszélok ki tudják számítani, hogy sokkal több kerül be, ha csak egy forinttal is többet fizet 24 millió pór, mint ha 400 vagy hány lórdnak mindegyike 50 ezer forintot fizetne. Miből az is kihozható, hogy a gazdagokat nem érdemes adóztatni. Csakugyan ha lehetne eszközölni, hogy azon 24 milliónyi nép évről évre többet tudna keresni 's dolgozni, 's így többet adózni, az új státuszélok biztos alapon nyugodnának, 's az adóphilosophia acnigmája föl lenne födözve. De van mindennek határa. A szorgos kimélet béke idején igen helyén van tehát. 'S igen üdvös, ha valamely nemzetnek tetemes vagyona 's gazdagsága van, mire szükség idején támaszkodni lehessen. Végtromlás elibe rohanó tartozásai emészti föl minden keresetét, 's így nem engedik vagyonát 's jövedelmeit, vagy is tőkét szaporítani. Anglia 's Gallia alig lesz képes iszonyu áldoza-

tok nélkül nagyobb erőt kifejteni, mert gazdagságának kuforrása kiszáradt, t. i. a nép elszegényült. — Az angol jövedelmi adó rendkívüli, 's ideigleni, legalább fölveve van így. 'S innen foly második észrevétem. Ha jól felfogtam t. i. az eddig e tárgyban történt nyilatkozásokat, a magyar nemesség állandón akar aránylag a nép házi adójához járulni, 's változatlanul adóznia rendszeren minden időben: itt tehát lényeges különbségre találunk az angol megtett, 's a magyar ezéliba vett rendszabása közt. — S.

Erdélyi országgyűlés. (Vége.) 12. §. A falusi előljáráóság közfenyíték alá eső ügyekben, hivatalos kötelességében ingyen köteles eljárni; de magányügyi személyes bántalmak és követelések körüli eljárásért a faluszéki bírászkodást és a földesuri fenytő ítéletekeni tanutételt, melyek mindenesetre ingyen szolgáltattnak ki, kivéve, 12 kr. napi bér illeti, az előljárók, valamint hitelesek mindenikét; ha pedig fél napon tul nem terjedt az elfoglaltatás, úgy 6 kr. 13. §. A földesurakat illeti az adó, élés, falu költségei, közmunkák 's általjában minden közterhek helybeli kiosztása 's a fölstedettek kezelése és falu jövedelme sáfároltatása körüli legközelebbi ellenörködés. Azért minden rovatál fölül, a fölstedés megkezdése előtt a földesurnak vagy közbirtokosoknak a falugyűlési végzés és kiosztási jegyzékek közlése mellett értesíttetniök kell; valamint minden számadásnak is, a bírságokról szólókat is ide értve, minden év végén közölteni, melyek iránt lehető észrevételeiket az átvételtől számlálva harmincz nap alatt megtehetik, azontul a falusi előljáráóságnak visszaszolgáltatni a követhető felelet és kár terhei alatt minden esetre tartoznak, a törvényhatóságok kötelessége levén egyébiránt pontos számvétel fölül czélszerűen intézkedni. 14. §. Hol nemesek elégséges számmal laknak, ugyanazon faluban vagy szomszédhelységeken a többség kívánsága nyomán a törvényhatóság közgyűlése helybenhagyásával állíthatnak föl magok közt helybeli előljáráóságot, melynek rájok nézve ugyanazon hatósága lesz, mint a falu székének és gyűlésének a közlakosokra nézve. Egyébiránt nemeseknek a helybeli igazgatásra nézve, a közlakosokkal egyesülni, ezután is szabadságukban marad. E törvényjavaslat megállítása alkalmával nemes marosszéki követ Nagy József ovását kívánta jegyzőkönyvbe iratni 's Nemes Hunyadmegye követe Székely Szabó József nyilatkozatát kívánta a 90ik ülés 353ik száma alatt tett ovásának visszavételére nézve jegyzőkönyvbe iktattatni. Másnap ülésre az urbéri tárgyak fölötti tanácskozás tüzetett napirendre, melyek az napon bevégeztek. Az augst. 23 kán tartott 95. országos ülésben befejeztetett az urbéri tárgyakban kiszemelőleg szerkesztett törvényjavaslat. A közlegelő arányosítása és a birtokosok külön gazdálkodása biztosítására szerkesztett rendszeres választmányi javaslat nagy többséggel nem fogadtatott el; egyfelől, mert azon terv gyakorlatba vétele majd felmulhatlan nehézségekkel lenne összekötve, másfelől mert nem is czélszerű józanabb elvű mezei gazdaságra utat nyitni. Mindkét fél emberei sokkal hajlóbbak voltak a tagosításra, mint a legelő-arányosításra, azért az urbéri rendszeres választmány arra utasított, hogy a szétdarabolt birtokok tagosztály általi összesíthetése iránt készíten tervet urbér körüli jóvaltalával kapcsolatban. Indítványoztatott, hogy addig is, míg a fenebbi határozattá vált indítvány létesülhetne, készíttessék törvényjavaslat, miszerint minden birtokosnak tulajdona iránti törvény által biztosított teljes jogából folyólag szabadságában áll saját helyeit mások kirekesztésével használatára fordítani, legrovidebb uton felvehető büntetés szabattván arra, ki mást megháborítana saját helyei külön fogott használatában; nehogy azonban ezen befogások miatt a közlegelők szerfelett megszükkíttessenek, a törvényhatóságok tiszte legyen a kir. főkormány felügyelése alatt arról gondoskodni, hogy a közlakosok igavonó marháik szükséges számában — a birtokosok legelletesi arányos joga tekintetben tartása mellett — a helybeli körülményekhez képest meg ne szoríttassanak. A KK. és RR. azon okból, mivel a birtokosok a fenálló törvények által saját helyeiknek mások kirekesztésével használatására nézve, ha azoknak bekeríteni tetszik, eléggé vannak biztosítva, új törvényt alkotni fölöslegesnek találták. Belevéne szerint az urbéri szemelvénnyek vegzeve, főkormányzó ő nmlga javaslatára határozattá vált elvárni, míg a közigazgatási rendszeres választmány a 89 és 90ik ülésekben hozott határozatok következtében munkálattá beadandja, hogy azután az urbér tárgyában alkotott törvényezikki javaslatok kiegészítve soroztassanak. Ezekután Alsó-Fejér követe indítványozá megbízatni a rendszeres választmányt, hogy a szemelvénnyek (excerpták) közt következő 8 tárgyban szerkesztessen törvényjavaslatot: 1) Hogy ezután a törvényhatóságok első altisztei közül ne az idősbik vegye által főtisztek nem léte, vagy be nem nem folyhatása esetében, a kormányt, hanem az, ki arra választatik. 2) Törvényhatósági táblabírák czélszerűbb választásáról és hatóságok szabályozásáról. 3) A törvényhatóságokbeli alsószékek eltörléséről. 4) Esketések készítése körüli visszaélések megelőzéséről. 5) Perfolyamatról, melyben különösen a legrovidebb perek utja kijeleltessék; a folyamodás (recursus) és ügyvéd-viszszahívás (procuratoris revocatio) szabályoztassék és a törvénykezésbeli szembetünőbb visszaélések és anomaliák igazíttassanak meg. 6) Gazdasági rendőrségről. 7) Közjövödelmek sáfárlása körüli hűtelenség és hivatalnál fogva elkövetett megkárosítások esetei kitudhatása és megbüntetése fölül. 8) Alapítványi (fundationalis) adósságok fölvtétel-módjáról. A KK. és RR. ezen indítványt elfogadván, a rendszeres választmányra bizták, hogy ezen nyolcz pont alatt elősorolt tárgyak fölül hová hamarabb véleményét adjon be; az öt elsőbbet az eddig ellátott törvényjavaslatokkal összekötötésbe hozva kívánván minél előbb erősítés alá küldeni. Továbbá indítványba hozaték, hogy miután már a KK. és RR. egyik országosan megállított törvényjavaslatukban, a haza minden rendü lakosit fekvő javak szerzhethése és birhatása teljes jogával ruházták fel, igen czélszerű lenne azon ingtagság megszüntetésére, mely az ősiségből vevés utján szerzett birtokokra háramlik, valamint a statusgazdasági tekintetben innen eredő káros következmények elhárítására nézve is kiszemelőleg rendelkezni. Mely indítvány következtében a törvénykezési tárgyak kidolgozására kinevezett rendszeres biztosság arra utasított, hogy ezen tárgyat is munkálatt alá vevén, az adás-vevés állandó biztosításáról kiszemelőleg dolgozzék ki tervet, a törvényhatóságokkal közlendőt. E határozat ellen Küküllőmegye követei utasítványuk nyomán ovást jelentének.

Spanyolország
(Kényszerített kölcsön. Elegg.) A pénzükség annyira emelkedék, hogy Espartero kénytelen volt a cortes által megajánlott 160 millió reálnak egy ré-

szét aránszerűleg a tartományokra kivetni, azon meghagyással, hogy a lakosak hazafisága erszény-megnyitás által bizonyítsa be buzgalmát. — A kormány hízolni kezd Franciaországnak, mit legközelebb azzal tanúsítja, hogy a gypotszövetek behozatását ismét megengedé, miből a francia kereskedelemre nagy haszon háruland. — Escalante vezérlete alatt igen nagy munkásságot fejt ki a madridi rendőrség, 's legközelebb, aug. 30-ikán éjjel, több száz mindkét nemű csavargót részint törvényszék elibe állítottatott, részint pedig illető lakhelyeikre utasítottatott. —

Anglia.

(A királyné Edinburgban. Elegy.) London, sept. 4-ikén: „Tegnapelőtt Edinburgba érkezett a királyné, hol illő pompával fogadák őt a hatóságok. Utközben semmi baj nem történt, ámbar huzamosb ideig sűrű ködben vitorláztak, melly miatt egy hollandi hajóval majd összeütköztek. A királyné egészen ment maradt a tengeri betegségtől. — Ez alatt az inség ha nem növekszik is, de csakugyan még folyóást tart, 's ezer főnyi kolduscapatok épen nem tartoznak a ritkaságok közé. Hogy eddig nagyobb kihágások nem történtek, azt leginkább csak a hirlapoknak köszönheti a kormány, mellyek minden kivétel nélkül gáncsolják az erőszakot, 's csak békés eszközök használatára intik a népet, igazságos kívánatai kiküzdésiben. Hogy a ministerség állása napról napra súlyosb lesz, az semmi kétséget nem szenved; változás iránt azonban most még semmit nem jósolhatni, mert egyetlen pillanat is egészen váratlan eseményeket szülhet az illy rendkívül ingerült állapotban. — A francia consult Tripolisban, 14 kiserőjével együtt meggyilkolták. E' hir hallására a Maltánál horgonyzó angol hajóhad azonnal szélnak ereszté vitorláit Tripolis felé. — Bizonyosnak látszik, hogy az angolok Afghantánt el fogják hagyni, miután meggyőződtek, hogy szerencsés sikerrel nem igen tarthatják ott fenmagokat. Az ellenzék hatalmas fegyverül használandja ezt a parlamentben a tory ministerség ellen, és John Bull is bizonyosan rossz néven veendi a hátrálást, miután köztudomásra jutott, hogy az afghenek csak azért dühöngnek annyira az angolok ellen, mivel az angol katonák igen nagy barátságot kötöttek az afgháni hölgyekkel; pedig e' miatt kár volt az afgheneknek az angolokra nehezeltetni, mert miért nem iparkodtak őket szeretetreméltóságban tulhaladni.“ —

Franciaország.

(Cormenin Spanyolországba hivatott. Elegy.) Paris, sept. 7-ikén: „Cormenin, a híres röpiratkészítő, igen tisztelő meghívást kapott Spanyolországból, miszerint ott a hely színén tanácsot adjon Spanyolország belkormányzatának mikép rendeztetése iránt. — A párisi erősítvények egyik kitünőbb vállalkozója tönkre jutott; az építés mindazáltal e' miatt természetesen pillanatra sem akadt meg. — A király maga is hiszi már, hogy Guizot ministerség nem fog sokáig megélhetni, 's azért Molé gróffal már többször hosszasan tanácskozott, ki kész ugyan tárczát vállalni, de csupán azon egy föltét alatt, hogy az új ministerségben Guizotnak helye ne legyen.“ —

Dánia.

(A királynak köszönet szavaztatik. Lehmanu beszéde.) Kopenhága, augst. 26-kán. A roeskildi országgyűlés köszönetet szavazott a királynak azon indítványáért, miszerint a rendekből örökös választmányok állittatnának fel, 's egyszerűsmind eziránt formaszertint törvényjavaslat előterjesztéseéért esedezett nála. Lehmann a jeles népszónok e' tekintetben így nyilatkozott: hogy ő azon meggyőződésben nőtt fel, miszerint a népnek képviselői általi öngazgatása minden erkölcsileg 's anyagilag bizonyos fokig megért népek történeti 's erkölcsi tekintetből szükséges; ennek lényeges támaszát 's a statusok józan haladásának főföltételét ő a királyságban találja, az alkotmányos monarchiát pedig azon statusformának tekinti, melly által szilárd nemzetiség, polgári szabadság 's a köz jóllété legjobban fejlesztetnek ki. A jelen rendi alkotvány a nép politikai szükségéinek nem felelhet meg; 's ha az alkotvány javítása egyszer kérdésbe hozatott, reméli: mielőtt minden teljesülne, félben nem hagyatik. Hol alkotásra nincs hatalom, ott okosság megragadni azt, mi kapható, 's arról nem mondani le, mi tulajdonkép kívántatott. Azért úgy hiszi: el kell fogadni a kormány ajánlatát, ha az a rendi kérelem teljesítésének nem is tekinthető. Dánia nem kíván egyebet annál, minek Európa polgárisult nagyobb része már birtokában van. Dánia 's a hgségek közti viszonyra nézve Lehmann nyilatkozata oda megy ki, miszerint Holstein végtelen időktől Németországnak kiegészítő része, mellyben a német nemzeteli egység utáni törekvés szilárdul jelentkezik. Holstein jog és köteleességénél fogva mindinkább közelitovan nemzethez, mellynek nemcsak hírteljes multja, hanem dicső jövődjé is van; Dánia kezdettől fogva éjszakhoz tartozott, 's nyugalmát és világlajosságát ezután is csak benne lelhelendi fel. Ő tehát nem reméli 's nem is ohajtja a dán-holsteini egységet; másképp áll azonban a dolog Schleswiggel. Itt a közvéleményben nagy változás történt, a jobb alkotvány utáni törekvés itt is szembetűnő a szkandinávi nemzetiség 's dán nyelv föleszmélt, 's azért Schleswig Dániára nézve nem vesz el, ha a kormány törvényszerű befolyását használandja. —

Külföldi elegyhír.

Keletindiai hírek szerint ott az angolok állása titkos eselszövények által vesélyben forog. Ugyanis olly titkos szövetkezésnek híre jár, miszerint az ottani katonaság Indiát katonai köztársasággá ohajtja változtatni, mellyet egy tábornagy elnök, 's 2 katonai kamra igazgatandja; a köztársaság felosztatnék tábornoki kerületekre 1 millió, ezredesiekre száz ezer, és kapitányiakra 10 ezer lakossal. — „Canton-press“ lap apr. 10-éről a khinai császárnak regényes szerelmeskedés közti halálát közli, mi azonban a meséhez nagyon hasonlít, 's a zert ujjabb tudósításig hallgatunk róla. — Egy bombayilap szerint az angolok Hangeseufu nevezetes várost elfoglalák. — Milos hg, Szerbia volt fejedelme az athenei görög egyetem fölépítésére 25 ezer drachmát, mintegy 10 ezer pftot, ajándékozott. — Egyiptusban a dögvész valahára már megszűnt. — Legújabb hírek szerint Izzet Mehemet basa a nagyvezérségtől elmozdítottatott. —

É R T E S I T Ó.

Lapjainknak f. évi october 1-jétől december végeig járandó évnegyedére 2 fr. 24 p. krral előfizethetni akár szorgalom- és gyorskocsi 's egyéb alkalom által szerkesztő hivatalunkban, akár a kir. postahivatalok utján.

A' JELENKOR ÉS TARSALKODÓ

szerkesztősége.

Gőzhajójárás Bécs, Pest es Orsova közt

Pestrül Bécsbe indul regg 7 ór.)
Pestré Bécsből érkezik este) mindennap
Pestrül Zimonyba 's Orsovára indul sept. 20, 25, 29én.
Pestré Zimouybul 's Orsováruul érkezik délelőtt, sept. 22, 25, 's 29kén.

Ezen mindennapi Gőzhajókon kívül még egy vontató gőzös mindn 14 nap megfordul Pest és Drenkova közt, Bécs és Pest közt pedig **ARPAD** teherhajó minden héten, minden vasárnap egy nap jövendvén le, Bécsből; **Arpad** indul Pozsony 's Bécsbe minden szerdán regg. 6 órakor egy sze kmy vitelára I. hely Pozsonyig: 4 fr. 40 kr., födelen: 3 fr.; Bécsig I. h. 6 fr. 30 'r födelen 4 fr. p.p.

1) Dunagőzhajózás.

Azon körülmény, minélfogva több malomtulajdonos, a' Dunán, Pozsony és Zimony közt, olly helyekre köti malmaikat, hol azok a' hajózás, szabad folyamamatát gátolják, több károsításra szolgáltatott alkalmat, mikért kárpótlások követeltettek.

A' gőzhajótársaság mindig kész ugyan azon károkat megtéríteni, miket hajóji okoznak, de koránsem engedheti magát felelőssé tétetni azon károkat, mellyek a' malomtulajdonosak azon makacságából erednek, miszerint a' fenálló rendszabályok daczára is tiltott helyekre kötik malmaikat; ennek következtében tehát köztudomásul adatik: „hogy a' gőzhajótársaság csupán azon malmokon történő kárért felelős, mellyek a' fenálló rendszabályok szerint vannak bekötve; minden más esetben pedig nemesak kárpótlást nem ad, hanem saját hajóinak netaláni megsértetésökért mindenkor kármentesítést fog követelni.“ —

Hiradás.

2) (694) A' kir. örök-alapítványi nagyköveressi urodalom részéről közhírré tétetik, hogy a' nevezett urodalom Izgári juhászatában folyó évben szaporodott egy nyiretű nemesített gypju 2478³/₄ Pt. tavaszi, és 316 Pt. bárány gypju mennyiségből álló f. évi octob. 3án délelőtt, a' nagy köveressi tiszti íróteremben tartandó közönséges árverés utján, a' legtöbbet ígérőnek el fog adatni, melly árverésre a' venni ki-

vánók megjelenni hivatalosak. Nagyköveress sept. 5én 1842. Major János tiszttartó. 3)

Ser-ház, pályinka-főzési-jog és vizimalom **berbe-adása.**

1) A' nm. m. kir. udvari kincstár rendeletéből ezennel közhírré tétetik, hogy f. évi oct. 4kén Ungvár kamarai nyárosban tartandó nyilvános árverés utján az ottani serház és pályinka-főzési

jog, nemkülönbén az ottani vizimalom, akár összesen, akár a' körülményekhez képest egyenkint, hat eymásután következő és f. évi novemb. 1ső napjától számítandó évekre a' legtöbbet ígérőnek berbe adatnak.
 Bérleni szándékozók, a' kívánt bányatpénzzel és biztosítással ellátva, a' fönkitett napra ezennel hivatalosak. 3)

Hirdetés.

1) (17677) A' nm. m. kir. udv. kincstár rendeléséből ezennel közhírré tétetik: hogy e' folyó esztendei oct. 12én a' mármarosi kamarai igazgatóság épületében következő gabonamennyiségek beszállítása fog nyilvános árverésre kitétetni és a' legjutalmasabb árt kívánóknak szállítás végett átengedtetni.
 A' beszállítandó gabonának mennyisége következő, és pedig:

Szigethre	tiszta búzából	16,800	p.m.
"	rozsból	1,500	—
"	kukoriczából	2000	—
"	zabból	3000	—
Huszthra	búzából	1000	—
"	rozsból	100	—
"	kukoriczából	1000	—
"	zabból	1100	—
Bustyaházára	búzából	7000	—
"	rozsból	1000	—
"	kukoriczából	3500	—
"	zabból	600	—
Királymezőre)	búzából	2800	—
és)			
Dom-bóra)	rozsból	1000	—
Körösmezőre	búzából	700	—
"	rozsból	300	—
"	zabból	400	—

Rahóra	búzából	1800	—
"	rozsból	300	—
"	kukoriczából	1800	—
"	zabból	200	—
Vissóra	búzából	2000	—
"	rozsból	1000	—
"	kukoriczából	3000	—
Tisza-Ujlakra	buzáb.	667	—
"	rozsból	336	—
"	kukoriczából	467	—

melly szerződésnél fogva a' megállapított gabonamennyiség fele aprilis utolsójaig, az erdőszámartói hivatalokranézve pedig maj. utolsójaig, másik fele pedig 1843ki augst. utolsójaig helyre szállítandó leszen.

A' kiknek tehát ezen gabonaszállításokat magokra vállalni kedvök volna, ezennel felszólittatnak, a' mondott napon Szigeten Mármarosban a' kir. kamarai igazgatóság épületében, délelőtti 9 óráig, vagy személyesen, vagy törvényes, és szükséges bányatpénzzel ellátott meghatalmazotjaik, 's képviselőik által megjelenni, vagy írott hasonló szükségessé 10/100 bányatpénzzel ellátott ajánlataikat készpénzben vagy statuspapirosokban legfeljebb f. évi octob. 11keig estig azon meghatározott, nyilatkozattal nyújtsák be, hogy az árverési föltételeknek előre is tökéletesen alávetik magokat.

Az árverés, és kötelezvény közelebbi föltételei mind a' m. k. udvari kamara számvevő hivatalában Budán, mind a' mármarosi kir. kamarai igazgatóságánál Szigeten naponként láthatók. Budán aug. 12kén 1842. 3)

A' budai lánchidépítési udvarban eladandó építészereknek folyó 1842-ki sept. 19ik napjára hétfőre jelentett árverése, szerdára ugyan folyó hónapjára halasztatik el.